

Київський університет імені Бориса Грінченка

Т. І. Мієр

Нормативно-правові основи професійної діяльності вчителя початкової школи

Навчальний посібник

Київ — 2020

УДК: 373.3.091.12–051:34(07)

М57

Рекомендовано до друку вченою радою
Київського університету імені Бориса Грінченка
(протокол № 4 від 19 грудня 2019 року)

Рецензенти:

Хоружа Людмила Леонідівна — завідувач кафедри теорії та історії педагогіки Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор педагогічних наук, професор;

Нежива Людмила Львівна — професор кафедри початкової освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор педагогічних наук, доцент;

Машовець Марина Анатоліївна — заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат педагогічних наук, доцент;

Бондаренко Геннадій Леонідович — завідувач кафедри початкової освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка, доцент.

Мієр Т. І.

М57 Нормативно-правові основи професійної діяльності вчителя початкової школи: навч. посіб. — К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. — 304 с.

ISBN 978-617-658-088-1

Посібник містить завдання, спрямовані на усвідомлене опрацювання нормативно-правових документів, які з 2017 року регулюють професійну діяльність учителя початкової школи й унормовують модернізаційні процеси, що стосуються: освітньої сфери в цілому; державної мовної політики; діяльності вчителя; професійного розвитку педагога; організації освітнього процесу; облаштування навчальних кабінетів початкової школи; інноваційної освітньої діяльності; інклюзивного навчання, а також правовідносин роботодавця з працівником відповідно до трудового договору та цивільно-правового.

Зміст посібника викладено в нетрадиційному дидактичному оформленні (виконання завдань з перманентною метою, ситуаціями професійного й особистісного розвитку тощо).

Для студентів закладів вищої освіти, учителів початкової школи, викладачів формальної і неформальної освіти та всіх, хто оволодіває знаннями в самоосвітній діяльності.

УДК: 373.3.091.12–051:34(07)

ISBN 978-617-658-088-1

© Т. І. Мієр, 2020

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2020

Зміст

Вступ	8
--------------------	---

I блок	
Нормативно-правові основи загального призначення ...	10

Тема 1. Право як суспільний інститут.	
Адміністративно-правове забезпечення діяльності закладів освіти	10
<i>I етап. Дослідження сутності феномену «право як суспільний інститут»</i>	11
<i>II етап. Міркування про адміністративно-правове забезпечення діяльності закладів освіти</i>	13
<i>III етап. Аналіз системи суб'єктів адміністративно-правового забезпечення діяльності закладів освіти в Україні та діяльності ланок цієї системи</i>	17
<i>IV етап. Аналіз моделі «Система неперервної освіти» на основі опрацювання статей законів України «Про освіту», «Про вищу освіту»</i>	21
<i>Рівневий тестовий контроль</i>	24
<i>Завдання для самостійної роботи</i>	28
<i>Джерела для інформальної освіти</i>	29

Тема 2. Державна мовна політика та державна мова у сфері освіти: правове підґрунтя	30
<i>I етап. Міркування про повноцінне функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя: власні погляди, законодавче визначення (Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної»)</i>	31
<i>II етап. Опрацювання рівнів володіння державною мовою відповідно до основних положень Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» на основі мисленнєвої операції порівняння</i>	37

<i>III етап. Аналогізування чи обрання з чинної норми та варіантних доповнень. Опрацювання сучасної редакції українського правопису</i>	43
<i>Рівневий тестовий контроль</i>	48
<i>Завдання для самостійної роботи</i>	52
<i>Джерела для інформальної освіти</i>	53

II блок

Нормативно-правові основи суб'єктного призначення ... 54

Тема 3. Професійний стандарт «Учитель початкових класів закладу загальної середньої освіти»	54
<i>I етап. Дослідження нормативно-правової основи професії педагог з використанням професійного стандарту «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти»</i>	55
<i>II етап. Аналіз трудових функцій учителя початкових класів та дій як складників функцій</i>	59
<i>Рівневий тестовий контроль</i>	75
<i>Завдання для самостійної роботи</i>	78
<i>Джерела для інформальної освіти</i>	79
Тема 4. Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників	80
<i>I етап. Поетапне з'ясування основного показника процесу розвитку дорослої людини</i>	81
<i>II етап. Досягнення складників перманентної мети під час опрацювання нормативно-правового документа «Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників»</i> ...	85
<i>Рівневий тестовий контроль</i>	104
<i>Завдання для самостійної роботи</i>	108
<i>Джерела для інформальної освіти</i>	108
Тема 5. Атестація. Типове положення про атестацію педагогічних працівників	109
<i>I етап. Самооцінювання власної обізнаності з інформацією про кваліфікаційні категорії, педагогічні звання, наукові ступені</i>	110

<i>II етап. Дослідження нормативно-правової основи проведення атестації для поетапного підтвердження або спростування гіпотези, сформульованої на основі розв'язання ситуації професійного характеру</i> . . .	113
<i>Рівневий тестовий контроль</i>	122
<i>Завдання для самостійної роботи</i>	126
<i>Джерела для інформальної освіти</i>	127

Тема 6. Сертифікація. Положення про сертифікацію

педагогічних працівників	128
<i>I етап. Міркування про «хочу» в освітньому процесі</i>	129
<i>II етап. Створення власного освітнього простору із засобів освітнього середовища: формування тлумачно-роз'яснювального довідника сертифікації</i>	130
<i>Рівневий тестовий контроль</i>	144
<i>Завдання для самостійної роботи</i>	148
<i>Джерела для інформальної освіти</i>	149

Тема 7. Правове підґрунтя проведення всеукраїнського конкурсу

«Учитель року»	150
<i>I етап. Визначення складників перманентної мети: готую себе до участі у всеукраїнському конкурсі «Учитель року»</i>	151
<i>II етап. Складання порад «Як стати успішною(им) у педагогічній діяльності» та узагальнення їх у записнику «Раджу собі»</i>	153
<i>Рівневий тестовий контроль</i>	165
<i>Завдання для самостійної роботи</i>	168
<i>Джерела для інформальної освіти</i>	169

III блок

Нормативно-правові основи змістово-процесуального призначення

170

Тема 8. Державний стандарт початкової освіти. Нормативно-інструктивний супровід організації освітнього процесу в початковій школі

170

<i>I етап. Опрацювання контенту нормативно-правового документа «Державний стандарт початкової освіти»</i>	171
---	-----

<i>II етап. Здійснення формульованого оцінювання в зарубіжному та вітчизняному досвіді (наказ МОН України № 1154 від 27.08.2019 р. «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів другого класу»)</i>	177
<i>Рівневий тестовий контроль</i>	190
<i>Завдання для самостійної роботи</i>	195
<i>Джерела для інформальної освіти</i>	195
Тема 9. Статут як нормативно-правовий акт.	
Правове підґрунтя облаштування навчальних кабінетів початкової школи	196
<i>I етап. Міркування про сутність статуту, види та контент</i>	197
<i>II етап. Аналіз засобів навчання та обладнання, систематизованих за загальним призначенням та освітніми галузями</i>	202
<i>Рівневий тестовий контроль</i>	204
<i>Завдання для самостійної роботи</i>	208
<i>Джерела для інформальної освіти</i>	209
Тема 10. Правове підґрунтя інноваційної освітньої діяльності	210
<i>I етап. Міркування про сутність терміна «інновації» та похідних від нього словосполучень (з використанням статей Закону України «Про інноваційну діяльність»)</i>	211
<i>II етап. Аналіз рівнів інноваційної освітньої діяльності відповідно до нормативно-правового документа «Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності»</i>	214
<i>Рівневий тестовий контроль</i>	220
<i>Завдання для самостійної роботи</i>	225
<i>Джерела для інформальної освіти</i>	226
Тема 11. Правове підґрунтя реалізації інклюзивної освіти в початковій школі	227
<i>I етап. Міркування про еволюцію в соціальному ставленні до дітей з обмеженими можливостями</i>	228

<i>II етап. Аналіз роботи команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої освіти відповідно до складників перманентної мети</i>	... 235
<i>III етап. Міркування про взаємодію вчителів початкових класів з батьками дитини з особливими освітніми потребами, практичними психологами, вчителями-дефектологами інклюзивно-ресурсних центрів</i>	... 241
<i>Рівневий тестовий контроль</i>	... 243
<i>Завдання для самостійної роботи</i>	... 248
<i>Джерела для інформальної освіти</i>	... 249

IV блок

Нормативно-правові основи працевлаштування ... 250

Тема 12. Трудовий договір:	
правовідносини між роботодавцем і працівником	... 250
<i>I етап. Виконання ролей «роботодавець», «працівник»</i>	... 251
<i>II етап. Встановлення причинно-наслідкових зв'язків на матеріалі про правовідносини за трудовим договором та цивільно-правовим</i>	... 256
<i>Рівневий тестовий контроль</i>	... 260
<i>Завдання для самостійної роботи</i>	... 263
<i>Джерела для інформальної освіти</i>	... 264

Дані для самоперевірки 265

Критерії для самооцінювання 300

Планування напрямів інформальної освіти 301

Вступ

З сивої давнини ВЧИТЕЛЬ покликаний:

- «долучати учня до найцінніших скарбів людства: інтелектуальних і духовних надбань» (Олекса Біланюк);
- «вказувати тому, хто навчається, шлях до самого себе» (Ервін Чаргафф);
- «творити людину» (Василь Сухомлинський).

Ця велична місія ВЧИТЕЛЯ, то набуваючи, то втрачаючи виразність у суспільному вимірі, переходить з одного століття в інше, заломлюючись через постійно змінні цивілізаційні виклики, зростаючі суспільні вимоги та освітні запити.

Сучасна українська освіта — це відкрита динамічна система, функціонування і розвиток якої унормовується низкою законів, положень, наказів та інших нормативно-правових документів, які упродовж останніх двох років затверджено / схвалено постановами Кабінету Міністрів України та наказами Міністерства освіти і науки України. Знання й дотримання контенту цих нормативно-правових документів є обов'язком кожного учасника освітнього процесу, і в першу чергу — ВЧИТЕЛЯ.

Посібник, який ви тримаєте в руках, є навчальним виданням, на сторінках якого висвітлено матеріал 12-ти тем, що у свою чергу об'єднуються у чотири блоки: 1) нормативно-правові основи загального призначення; 2) нормативно-правові основи суб'єктного призначення; 3) нормативно-правові основи змістово-процесуального призначення; 4) нормативно-правові основи працевлаштування.

Блочне упорядкування матеріалу слугує системному опрацюванню нормативно-правових документів, усвідомленню логічної взаємообумовленості їхніх контентів, швидкому віднаходженню потрібної інформації.

Дидактична організованість 12-ти тем характеризується дихотомією, оскільки забезпечує реалізованість двох процесів, що суперечать один одному:

- реалізація сталості, що виявляється в дотриманні такого алгоритму: 1) конкретизація загальних відомостей (мета, умови досягнення мети, етапи опрацювання змісту теми, основні терміни та поняття); 2) поетапне опрацювання змісту теми; 3) рівневий тестовий контроль; 4) завдання для самостійної роботи; 5) джерела для інформальної освіти; 6) дані для самоперевірки; 7) критерії для самооцінювання;
- реалізація варіативності, що має місце під час поетапного опрацювання змісту теми й забезпечується опрацюванням нормативно-правових документів на основі перевірки гіпотез, розв'язання ситуацій навчального та професійного характеру, поетапного досягнення складників перманентної мети, аналітичного опрацювання контенту таблиць, рисунків, текстів тематичного спрямування, планування власного кар'єрного зростання, участі у фаховому конкурсі тощо.

Щиро дякую ВСІМ, хто обрав цей навчальний посібник для формальної / неформальної / інформальної освіти з метою опрацювання:

- 1) нормативно-правових основ професійної діяльності ВЧИТЕЛЯ;
- 2) дидактичної варіативності організації сучасного процесу навчання.

Тетяна Мієр

Тема 9. Статут як нормативно-правовий акт. Нормативна база облаштування навчальних кабінетів початкової школи

Запитання, які виникли під час опрацювання теми:

Тема 10. Правове підґрунтя інноваційної освітньої діяльності

Запитання, які виникли під час опрацювання теми:

Тема 11. Правове підґрунтя реалізації інклюзивної освіти в початковій школі

Запитання, які виникли під час опрацювання теми:

Тема 12. Трудовий договір: правовідносини між роботодавцем і працівником

Запитання, які виникли під час опрацювання теми:

Наукове видання

Мієр Тетяна Іванівна —

*доктор педагогічних наук, професор кафедри
початкової освіти Педагогічного інституту
Київського університету імені Бориса Грінченка,
доцент*

Нормативно-правові основи професійної діяльності вчителя початкової школи

Навчальний посібник

Видання підготовлене до друку в НМЦ видавничої діяльності
Київського університету імені Бориса Грінченка

Завідувач НМЦ видавничої діяльності *М.М. Прядко*

Відповідальна за випуск *А.М. Даниленко*

Над виданням працювали: *О.А. Марюхненко, Т.В. Нестерова,
О.Д. Ткаченко*

Підписано до друку 15.09.2020 р. Формат 60x84/16.

Ум. друк. арк. 17,67. Обл. вид. арк. 17,20. Зам. № 0–72.

Київський університет імені Бориса Грінченка,

вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, м. Київ, 04053.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи серія ДК № 4013 від 17.03.2011 р.

Попередження! Згідно із Законом України «Про авторське право і суміжні права» жодна частина цього видання не може бути використана чи відтворена на будь-яких носіях, розміщена в мережі Інтернет без письмового дозволу Київського університету імені Бориса Грінченка й авторів. Порушення закону призводить до адміністративної, кримінальної відповідальності.